

Republika Srbija
Tužilaštvo za ratne zločine

IZLAGANJE ZAMENIKA TUŽIOCA ZA RATNE ZLOČINE MILANA PETROVIĆA

Beograd, Hotel «Inter Kontinental» 5.-6. februar 2005.

OKRUGLI STO „STVARANJE USLOVA ZA PRENOŠENJE NADLEŽNOSTI U POSTUPCIMA KOJI SU ZAPOČETI PRED MEĐUNARODNIM KRIVIČNIM SUDOM ZA BIVŠU JUGOSLAVIJU PO PRAVILU 11 BIS“

TEMA: Konkretni primeri suđenja za ratne zločine

Referent: Milan Petrović zamenik Tužioca za ratne zločine

U okviru stvaranja uslova za prenošenje nadležnosti u postupcima koji su započeti pred Međunarodnim krivičnim sudom za bivšu Jugoslaviju, važno je da se prethodno razmotre i dovoljno definišu mnoga pitanja.

Ta važna pitanja, ti konkretni uslovi mogu se, a danas se i razmatraju, sa više stanovišta i od raznih subjekata.

U dosadašnjem radu mogli smo da se upoznamo sa mišljenjima i predlozima koja su izneli predstavnici vlasti Srbije i Crne Gore sa jedne strane, i sa druge, predstavnici MKTJ suda i tužilaštva.

Verujem da ćete se složiti da je jedno od važnih pitanja koje treba ovom prilikom razmotriti i naše viđenje vođenja konkretnih krivičnih postupaka u slučajevima koji su do sada procesuirani, bilo pred redovnim sudom ili pak pred Većem za ratne zločine u Beogradu.

To su pre svega slučajevi «Sjeverin», «Podujevo», «Ovčara» i da ne nabrajam one u kojima je došlo do podizanja optužnice koja još nije stupila na pravnu snagu, one koji su pred okončanjem istraga ili pak one u kojima će doći do komplementarnosti i

prihvatanju prikupljenih dokaza kako od strane Tužilaštva za ratne zločine tako i od strane Haškog Tribunala.

Polazeći od činjenice da su ovi slučajevi manje-više svima dobro poznati ukazaću na neke njihove zajedničke karakteristike, koje se odnose i na slučajeve koji su vođeni pred Okružnim sudom u Šapcu iz 1994/98 godine ili pak pred Višim sudom u Bjelom Polju iz 1998/2003 godine.

U svim do sada vođenim postupcima, možemo slobodno reći da su date pravilne pravne kvalifikacije za sve utvrđene radnje poznatih počinitelaca i da se od samog početka nije išlo za kvalifikacijom običnih krivičnih dela. (Osim, u samom početku u slučaju «Podujevo»).

Svrha svih vođenih postupaka, posmatranih i kroz izrečene pravnosnažne i nepravnosnažne kazne, bila je u cilju zadovoljenja pravde, puno poštovanje zakona i ni u jednom slučaju nije se išlo na izigravanje, odnosno izbegavanje, krivično pravne odgovornosti pred Međunarodnim sudom.

Principi našeg i međunarodnog materijalnog i procesnog prava – nezavisnost i nepristrasnost u suđenju, kao i pravo na pravično suđenje ispoštovani su u najvećoj mogućoj meri, odnosno u onolikoj meri koliko je to u bitnome uticalo na meritorne odluke.

U vezi sa ova dva principa ne možemo reći da pritisaka i uticaja nije bilo, pre svega od same javnosti. Kao što je svima poznato jedan deo javnosti je za suđenje pred Haškim tribunalom, drugi protiv takvog suđenja, zatim, jedni su mišljenja da su osumnjičeni heroji, patriote, ljudi koji su samo izvršavali naređenja u odbrani otadžbine i svoga naroda i njima nema smisla nigde suditi, dok su drugi, opet, mišljenja, da ako im treba suditi onda neka to bude pred domaćim pravosudnim organima. Sada možemo slobodno reći da ovaj deo javnosti koji zagovara suđenje u našoj zemlji poprima sve više maha.

Napred navedena mišljenja javnosti plasiraju se svakodnevno u svim sredstvima informisanja: štampa, televizija, radio i drugi za tu svrhu namenski organizovani skupovi, « za odbranu ovoga ili onoga». Sredstva informisanja idu tako daleko da u toku samog postupka često iznose svoja viđenja i zaključke o važnim činjenicama iz samog postupka. pri čemu skriveno ili otvoreno navijaju za svog «kandidata», podcenjujući i sud i pravosudne organe uopšte, da žele doći do istine ili pak da mogu utvrditi pravu istinu. Ne retko se sreću biografije osumnjičenih u kojima se sračunato navodi da potiče iz čestite porodice, da mu je životni put bio težak, pa se u tom cilju vode i razgovori sa njegovim bliskim srodnicima, i tsl.

Dakle, ovakvi pritisci i ovakve okolnosti neminovno imaju određenu negativnu

konotaciju na učesnike u postupku, njima se moramo odupreti, ostati hladne glave i bistre pameti, držati se strogo zakona i relevantnih činjenica. Težina suđenja tim je veća ako se zna da je složenost materije na najvišem nivou i da su slučajevi po pravilu izuzetno obimni kako po dokaznom materijalu tako i po broju izvršilaca.

Ocenjujući sveukupno do sada vođene slučajeve, može se reći da su principi nezavisnosti i nepristrasnosti ispoštovani. Ovo mišljenje važi i za Vrhovni sud Srbije koji je slučaj «Sjeverin» i «Podujevo» ukinuo i vratio na ponovno suđenje. Naravno, mi iz Tužilaštva za ratne zločine, stajemo na stranu Okružnog tužilaštva u Beogradu smatrajući da obe ove prvostepene presude baš i nisu morale biti ukinute, obzirom da su obeležja krivičnih dela utvrđena i da optuženi kao izvršioci nisu sporni u svojoj ulozi, ali sudska odluka je da se poštuje i po ovom pitanju nema smisla dalje govoriti. Zajednička karakteristika za sve napred pomenute slučajeve jeste i činjenica što ni u jednom primeru, posebno na samom početku, nisu otkriveni svi izvršioci krivičnih dela vezanih za odnosni događaj, što sve na svoj način pokazuje težinu rada vezane za ovu problematiku.

U svim postupcima pojavili su se i problemi vezani za teškoće u dostupnosti dokaza, problemi vezani za zastrašivanje mogućih svedoka te mogućnosti njihove zaštite, zatim problemi u vezi sa svedočenjima oštećenih, zbog preživljenih trauma oštećeni se ne sećaju događaja i ne mogu da prepoznaju osumnjičene, i tsl.

Šta nam sve ukupno navedeni primeri ukazuju?

Po našoj oceni navedeni primeri ukazuju da je srpsko pravosuđe, sa manama i vrlinama koje poseduje i kadrovima kojima raspolaže osposobljeno i stručno i profesionalno da vodi ovakve slučajeve. To se pokazalo i u prvom slučaju a reč je o pravosnažno završenom postupku pred Okružnim sudom u Šapcu u 1998 godini, pa sve do slučaja «Ovčara», koji je pred presuđenjem. U ovom poslednjem slučaju, proširujući istragu i optužbu pokazali smo da se izvršioci ne mogu sakriti ni pobeći, u ovom slučaju pokazana je umešnost vođenja krivičnog postupka od tužioca do sudskog veća. U ovom postupku došla je do izražaja inventivnost i efikasnost korišćenja dokaznih sredstava bez obzira gde su se nalazili.

Na kraju izlaganja o zajedničkim karakteristikama, ali po važnosti sigurno na samom vrhu, treba ukazati i na izuzetno dobru saradnju Tužilaštva za ratne zločine i Haškog Tribunala, koja se pokazala i u slučaju «Ovčara» kao i u drugim predmetima čije su optužnice podignute ili su pak postupci u fazi sprovođenja istrage.

Takođe nije na odmet ukazati da je donošenjem Zakona o organizaciji i nadležnosti državnih organa u postupku za ratne zločine od decembra 2004. godine u mnogome olakšan postupak dokazivanja uvođenjem važenja prikupljenih i izvednih dokaza od strane istražitelja Haškog Tribunala i pred domaćim sudom. Ako se ovoj činjenici

doda i činjenica propisana čl.3. navedenog zakona, da su državni organi Republike Srbije nadležni za vođenje postupka protiv učinilaca krivičnih dela ratnog zločina koja su izvršena na teritoriji bivše SFRJ, bez obzira na državljanstvo učinioca ili žrtve, onda se može zasigurno zaključiti da se u punoj meri pokazalo da je osnivanje Tužilaštva za ratne zločine i Veća za ratne zločine ispravno i celishodno.

I da zaključim: Tužilaštvo za ratne zločine u Beogradu kao i Veće za ratne zločine, osposobljeni su i spremni da predmete koje Haški Tribunal bude preneo u nadležnost po Pravilu 11 bis procesuiraju uz puno poštovanje svih međunarodnih standarda vezanih za materijalno ili pak procesno pravo. U tom cilju ističem da pretresno veće Međunarodnog suda, pri donošenju odluke kome će proslediti predmet, posebnotreba da ceni osnov ustupanja «u kojoj je državi optuženi uhapšen» te čije državljanstvo ima.

HVALA

*ZAMENIK TUŽIOCA ZA RATNE ZLOČINE
Milan Petrović*